

Խմբագրական

ՅԵՏՊԱՏԵՐԱՉՄԵԱՆ ՄԱՐՏԱՐՐԱՒԹԵՐՆԵՐ

Ոմանց համար լոգունքային կրնան թուիլ վերականգնում ու վերաշինութիւն եղրեղը, ուրիշներու համար միայն քարաշն կառոյցներու վերաշինութիւնը փրկարար գործընթաց մը կրնայ համարուի հաւասարար, սակայն յետպատերազմեան վերականգնումը շատ աւելին կը պարունակէ իր բովանդակ հմաստին մէջ:

Սուրիահայ համայնքին համար, նախօան վերականգնումի համապարփակ ծրագիրը մը որդեգրումը, անհրաժեշտ էր սերտել կորուստներուն ընյթը, տարողութիւնն ու որակը: Ու այս ամենը՝ ոլորտ առ ոլորտ, որպեսզի կարեի ըլլար համայնքի ծաւալուն ու տարողունակ պահանջները բաւարարելու համար ծրագիր մշակել ու կառոյցներու վերաշինութեան կողքին, այդ կառոյցներու դերին շեշտադրումը կատարել մեր հաւաքական կեանքին մէջ: Այդ կառոյցներէն ներս տարուող աշխատանքներուն որակային անկումը կասեցնել ու քայլ առ քայլ, համբերատար ու հետեւողական պատուաստումկ բարելաւել որակը նաեւ:

Իսկ ո՞վ պիտի կատարեր այդ պատուաստումը... Բնականաբար տուեալ կառոյցի առաջնութեան հանդեպ հաւատք տածողը, տարուած գործի որակին բարելաւման համար տագսապող միայն:

Ու գումարուցան ժողովներ՝ ազգային եւ թեմական մակարդակներու վրայ, մշակուեցան ծրագիրներ, կազմակերպուցան վերաբակաւորման դասընթացքներ, տեղական պայմաններով գեթ նուածել կարենալու առաջին ոստումին համար անհրաժեշտ մակարդակը՝ կորական, միևնունական, մշակութային եւ այլ ոլորտներու մէջ:

Յունանը ու մադրենը, որ ծրագիրները կեանք կոչուին ու ժողովներու, տեղեկագիրներու սահմանները հատելով ծեւ ու մարմին ստանան:

Այսուամենային, պատերազմը մեր ետին է այլեւ:

Սուրիայու մասնաւանդ Յալեայի հայահոծ թագամասերը մէկ առ մէկ կեանք կ'առնեն, բանուկ կը դառնան: Ամայութիւնը մանուկներու խնծիղով, աշակերտներու եռուցեռով ու դրայոցական հանրակառերու աղմուկով կը փոխարինուի, իսկ մութք՝ բնակարաններու, խանութներու, նոյնիսկ ազդալոյսերու եւ ինքնաշարժներու լոյսին կը գիշի:

Վերաշինութիւնը ընթացք առած է արդեն...

Վերաշինութեան գործընթացին մէջ բերիյ թեմը առաջնահերթութիւն տուաւ դպրոցաշինութեան, ապա աստիճանաբար վերանորոգման ընթացքի մէջ մտան բարեսիրական, մշակութային հաստատութիւններու ու եկեղեցիները՝ համայնքի թիւնին ու կարիքներուն համաձայն:

Քաղաքական, յարաբերական գետին վրայ սուրիահայ փոքրաթիւ համայնքին դերն ու ազդեցութիւնը, երկրն ներս ընդհանրապես, ընդգծելի ու օրինակելի համարուցան ոչ միայն տեղլոյն ժողովուրոնին, այլև պետական շրջանակներուն, նոյնիսկ երկրի առաջին դժմին՝ նախագահ Պաշշար ալ Ղսատի կողմէ:

Քամայնքին դրական ներգործութիւնն ու վայելած յարգանքն ու վստահութիւնը մէկէ աւելի առիթներով արտայայտութիւն գտան: Յիշենք նախորդ տարուան (տարիներուն) ընթացքին արձանագրուած քամի մը ընդգծելի իրադարձութիւններ:

- Սուրիայու Արաշին Շիկնոց՝ Ղսատ ալ Ղսատի հրաւորով, սրբազն հօր գլխաւորութեամբ հալեպահայ միութիւններու շուրջ 25 ներկայացուցիչներ, 22 կարիլին հրաւորուցան նախագահական ժողովուրային պալատ եւ հանդիպում ունեցան Առաջին Շիկնոց հետ: Յանդիպումին ներկայ գտնուեցան նաեւ Սուրիայու նախագահը: Նախագահն ու Առաջին Շիկնոց հետաքրքրութեամբ հայ համայնքին տարած աշխատանքներով, վերաշինութեան ծրագիրներով: Նախագահը գնահատեց եւ խրախուսեց հալեպահայ միութիւններու ներկայացուցիչները եւ պատրաստակամիթին յայտնեց աջակցելու վերաշինութեան կարգ մը աշխատանքներուն:

- Սուրիայու խորհրդարանն ներս հայ համայնքը այս շրջանին ունեցաւ երկու երեսփոխան:

- Տեղական ինքնակառավարման մարմիններուն մէջ մէկէ աւելի հայ թեկնածուներ ներգրանաւուցան:

- Յալեայի պետական դպրոցներն մէկը հայ նահատակի մը՝ Գրիգոր Ղշնագլեանի անուստ կրեց:

Այս բոլորը եկան հաստատելու սուրիահայ համայնքին շիմիշ դեռակատարութիւնն ու կառուցողական մօտեցումը տագնապի տարբեր փուլերուն: Ուստի հարկ է այս առաւելութիւնը ծառայեցնել վերանորոգուող Սուրիայու մէջ հայ համայնքի լիարժեք դեռակատարութեան ամրապնդումին:

Ներհայեական մակարդակի վրայ եական է իրատեսական մօտեցումը քննել համայնքին դիմագրաւած դժուարութիւններ եւ անհրաժեշտ լուծումներ չուշացնել կամ լոկ ցանկութեան սահմաններուն մէջ չքողով զանոնք:

Կրթական, միութենական, թեմական մարզ երեւն ներս մարդութիւն նուազումը կրնայ պատճառ հանդիսանալ համայնքի տեղբայլին, եթէ լրջորէն լուծումներ գտնելուն յանդիպութիւն ու յանձնառութիւն չցուցաբերուի պատասխանատու մարմիններու կողմէ, յատկապէս երբ համացանցային բաց համակարգի օգտագործումով, այս օրերուն, կարեի է մէկէ աւելի ոլորտներու մէջ գործակցութեան եզրու գտնել մասնագետներու, մտաւորականներու հետ եւ համապատասխան փոխանակումներ կատարել, դասընթացքներ անզամ կազմակերպել:

Տնտեսական անցուկ պայմանները, որուն հետեւածքով գաղթի տակաւ շարունակուող ընթացքը (թեւ աւելի դանդաղ կշռոյթով) մէծ պատասխանատութեան դէմ յանդիման կը դնեն համայնքի պատասխանատու մարմիններուն: Ուստի անհրաժեշտ է որ շտապ օգնութեան աշխատանքներուն մէջ կարեւոր տեղ գրաւեն նաեւ տնտեսական ծրագիրները:

Երիտասարդ տարրին ներգրանում, այլազան մակարդակներու վրայ, նոր շունչ ու թափ կրնայ տալ մշակուած ծրագիրներու իրականացման ընթացքին:

Այս վերջին հրամայականներուն անսալը, կարեւոր լիցք պիտի հաղորդէ վերականգնումի աշխատանքներուն եւ խթան հանդիսանայ համայնքի գարթօնքին: Զարթօնք, որուն այս քան կարիքը ունի սուրիահայութիւնը շահագունք կողմէ կատարել մեր համարկան կողմէն, վերաշինութեան անդին:

Տեղական Լրաքաղ

- Երկուշաբթի, 31 Դեկտեմբեր 2018-ին, Սուրիական Բանակի Յունանատարութիւնը վարչական իրամանագիր մը հրապարակեց, ըստ որուն 21 Նոյեմբեր 2010-էն սկսեալ 103 թուակիր զինուորական խմբակին մաս կազմող ու երկարածուած ծառայութիւնը ունեցող սպաները, ինչպէս նաեւ 22 Մայիս 2010-էն ու 21 Սեպտեմբեր 2010-էն օրակոչի ենթարկուած գիսուորիները զորացրուումի կ'ենթարկուին:

Հրամանագիրին համաձայն, 1 Յուլիս 2012-ին զորակոչի ենթարկուած պահեստի սպաներն ու զինուորները եւս զորացրուումի կ'ենթարկուին:

Հրամանատարութիւնը այս պահանագիրը գործադրուած է 2 Յունուար 2019-էն սկսեալ:

- Չորեքշաբթի, 3 Յունուար 2018-ին, Սուրիոյ Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը հանդէս եկաւ յայտարարութեամբ մը՝ հաղորդելով, որ քրտական ինքնապաշտպանական ջրկատներ, իրենց որդեգրու յատկացնելով սուրիական բանակին, Մունակութեան Եփրատ գետի արեւելեան ափ ուղղուած են՝ ի կատարած ածելով 2018-ին ստորագրուած այս համաձայնութիւնը, ըստ որուն Սուրիոյ հիւսիսային շրջաններուն մէջ բնական կեանքը պիտի վերաբական ալ երկիրներու դեմք պահանագան կատարած ածելով:

- Արաբական Միացեալ Եմիրութիւնները Դամասկոսի մէջ իր դեսպանատան վերաբացումը կատարեց: Սուրիոյ մէջ ԱՄԵ-ու դեսպանի ներկայացուցիչը Ապստու Յաքիմ ալ Նահիմի դիտել տուաւ, որ իր երկրի դեսպանատան վերաբացումը նախաքայլը լինելու հետեւ այս պահանագան ալ երկիրներու դեմք Սուրիոյ հետ առաջարկուած է այս պահանագան ալ երկիրներու դեմք Սուրիոյ ինքնիշխանութեան, անկախութեան եւ տարածքային ամրոցականութեան պահպանման գործընկացին մէջ:

Դիւանագիտական աղբիրներ հաղորդեցին, որ Պահետի Թագաւորութիւնը եւս իր դեսպանատան վերաբացումը պիտի կատարէ յառաջիկայ շաբթօւան ընթացքին: Դիւանագիտական աղբիրներու կողմէ ԱՄԵ-ու նախանձախնդրութիւնը: Սա կ'ամրապնդէ նաեւ արաբական երկիրներու դեմք Սուրիոյ ինքնիշխանութեան, անկախութեան եւ տարածքային ամրոցականութեան պահպանման գործընկացին մէջ:

Դիւանագիտական աղբիրներու հաղորդեցին, որ Պահետի Թագաւորութիւնը եւս իր դեսպանատան վերաբացումը պիտի կատարէ յառաջիկայ շաբթ

ԱՐՄԵՆԻԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ. «ԿԸ ՍԱՂԹԵՄ, ՈՐ 2019-Ն ԿՐԿԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԻ ԸԼԼԱՅ»

Հայրապետութեան նախագահ Վրամբեան ծարաթ օր Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի, վարչապետի պաշտօնականար Նիկոլ Փաշինեանի, Յայաստանի Հայրապետութեան Ազգային ժողովի նախագահ Արա Բաբինեանի հետ մասնակցած է Ամանորի Եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով պետական կառավարման համակարգի ներկայացուցիչներուն համար կազմակերպուած ընդունելութեան:

Նախագահ Սարգսյան շնորհադրելով ներկաները ընդգծած է, որ 2018-ն յատուկ տարի էր մեր երկրին ու ժողովուրդին համար. «Ամիկա պատմական տարի է տարբեր իմաստներով: Եթէ մտածենք, թէ հայր ինչպէս կը քննութեած են Յայաստանի մէջ, Են դրասք. Կ'արձանագրենք, որ հայր աշխատաւէր, ազնիւ մարդու կերպարը կը մարմնաւորէ: Ազգ, որ առաջին քրիստոնեան եղած է, որ կրած է 20-րդ դարու առաջին մեծ ողբերգութիւնը՝ Մէծ Եղեռնը: Բայց նաև պիտի յիշենք, որ 2018-ին մեր ժողովուրդը կատարեց հսկայական փոխինութիւններ, որոնք կարելի է գնահատել Են իրեւ թաւշեայ յեղափոխութիւններ, Են իրեւ հայկական ճենով յեղափոխութիւններ»:

Հայրապետութեան նախագահը նշած է, որ, միաժամանակ, մեզմէ իրեւ երկիր ու ժողովուրդ, աշխարհի սպասելիքները աւելի շատ են. «Մեզմէ պիտի սպասեն նոր յեղափոխութիւններ՝ տնտեսական, մշակութային, թերեւն նոր, փոքր հրաշքներ: Կատարար, նմանատիպ հրաշքներ պիտի սպասեն նաև ամբողջ ժողովուրդը»:

Նախագահը շնորհակալութիւն յայտնած է բոլորին, որոնք ազնուօրին, հայրենասիրաբար, մասնագիտական ճենով ծառայած են հայրենիքին, պետութեան եւ ազգային շահերուն:

«Կ'ուզեմ շնորհակալութիւն յայտնել հեռացող Ազգային ժողովին, պարու Բաբինեան, ծեզի յատկապետ, կառավարութեան բոլոր անդամներուն: Եւ, վստահ, կ'ուզեմ առիթը օգտագործել շնորհաւորելու պարու վարչապետ, ծեզ եւ ծեր գործընկերները՝ խորհրդարանական ընտրութիւններուն փայլուն յայթանակ տանելու առիթով: Կ'ուզեմ շնորհաւորել պարու Ծառուկեանն ու պարու Մարտուները եւ անոնց գործընկերները՝ Ազգային ժողովին մէջ իրեւն ներկայութիւնը ապահոված ըլլալուն համար»:

Անգամ մը եւս բոլորը շնորհաւորելու 2018-ի պատմական իրադարձութիւններուն համար՝ նախագահը յայտնած է. «Կ'ուզեմ մաղթէլ, որ 2019-ն Են Յայաստանի համար, Են միջազգային առումնիվ կրկին ըլլայ հայկական տարի»:

ՓԱՇԻՆԵԱՆ. «ԻՆՉՊԻՍ 2018-Ն, ԱՅՆՊԻՍ ԱԼ 2019-Ն ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ՅԱՂԱՍԱԿԱՆԵՐՈՒ ՏԱՐԻ»

Նոյն ընդունելութեան իր խօսքին մէջ Յայաստանի վարչապետի պաշտօնականար Նիկոլ Փաշինեան շնորհաւորելով ներկաները ըսած է. «Դիմական հարցը, որ կը ծագի 2019-ի սեմին՝ հետեւեալն է. արդէօք կրնա՞նք ընել այն, որուն մասին կը խօսիմք: Այս հարցը, վստահ, ունի մէկ պատասխան, անիկա դրական է, բայց այդ պատասխանին գուգահեռ գոյութիւն ունին պայմաններ: Այո՛, կրնակը, եթէ մենք կարենակը հաւատալ մեր ուժին, իսկ որպեսզի կարենանք հաւատալ մեր ուժին՝ անհրաժեշտ է, որ կարենակը հաւատալ մեր առաքելութեան: Մեր կառավարութիւնը առաքելութեան կառավարութիւն է, որ ի գործ կը նլտ իր առաքելութիւնը, որովհետեւ անիկա ծեւակերպուած է մեր ժողովուրդի անցեալի եւ ապագայի նկատմամբ ունեցած հաւատքին եւ վստահութեան վրայ:

«Այդ առաքելութիւնը ծեւակերպուած է այն ընկալման վրայ, որ ժողովուրդը որ անցած է հազարամեայ աղտսներ չի կրնար պարտուիլ, որովհետեւ եթէ ան ըլլայ պարտուու ժողովուրդը, այդ պարտութիւնը շատուն կրած պիտի ըլլայինք: Հետեւարար, հայ ժողովուրդը յաղթող է Են հայ ժողովուրդը 2018-ին ապացուցեց ատիկա:

«Մենք պէտք է հասկնանք, որ բոլոր այն հարցերը, առաջարանքները, որոնք կը ծեւակերպանք առաջարդուած են մեր ժողովուրդին կողմէ: Անոնք բոլորը լուծելի են, եւ մենք պարտաւոր ենք լուծել այդ հարցերը այն հիման վրայ, որ բոլոր պէտք է արձանագրենք եւ հասկնանք, թէ անոնց լուծունք կը գտնուի մեր ուղեղին եւ սրտին մէջ: Եթէ մենք կարենակը հետեւի այս բանաձեւին՝ միանշանակ մեր առջեւ դրուած բոլոր հայցերը պիտի լուծենք»:

«Կը շնորհաւորեմ բոլորին 2018-ի Եւ 2019-ի առիթով: Համոզուած եմ, որ ինչպէս 2018-ն, այսպէս ալ 2019-ն պիտի ըլլայ յաղթանակներու տարի, բայց անոնք պէտք է ըլլան շատ աւելի մեծ, շատ աւելի ընդգրկուն եւ շատ աւելի ռազմավարական յաղթանակներ», ըսած է վարչապետի պաշտօնականարը:

ԱՐԺԱԽԻ ՆԱԽԱԳԱՆ ԲԱԿՕ ՍԱՀԱԿԵԱՆ. «ՄԵՐ ՅԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԻՄԱԿԱՆ ԵՐԱԾԽԱՀՈՐԸ, ՆԱԽԵՒ ԱՌԱՋ, ՄԵՐ ՀԵՐՈՍ ԲԱՆԱԿՆ Է, ՀԱՅՐԵՆԻՇԻ ՊԱՍՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐՁԵՐՈՒ ԿԱՆԳՆԱԾ»

Արցախի Հանրապետութեան Նախագահ Բակօ Սահակեան 31 Դեկտեմբերին Ամանորի Եւ Սուրբ Ծննդեան տօներուն առիթով շնորհաւորական ուղերձ յղած է:

Ուղերձին մէջ մասնաւորաբար ըսուած է.

«Ամանորի Եւ Սուրբ Ծննդեան տօները մեզ կը տեղափոխեն մանկութեան աշխարհ, ուր կը գերիշխեն սերն ու շերմանութիւնը, հոգատարութիւնը ու լաւատեսութիւնը, յոյսն ու հաւատութիւնը, ուր անպայման տեղի կ'ունենայ իսկական հրաշք Եւ կ'իրականանան նուիրական երազանքներն ու փափաքները:

Հոգեպէս բոլորս կը փափաքները, որ մեր ընտանիքի անդամները, հարազատները, բարեկամները, ընկերները ըլլան առողջ ու երջանիկ, որ խաղաղութիւնը տիրու աշխարհին, կայուն ու կշռութաւոր կերպառ զարգանայ հայրենի երկիրը:

Միաժամանակ կը կազմենք ծրագիրներ, զորս կեանք պիտի կոչենք նոր տարուան մէջ՝ առ աւելի ամրապնելով մեր պետականութիւնը, պաշտպանուակութիւնը եւ անվտանգութիւնը զարգացնելով տնտեսութիւնը, բարելաւելով մարդոց կենսական պայմանները, բարձրացնելով քնակչութեան կենսամակարդարակար:

Մենք համատեղ ուժերով կ'իրականացնենք բոլոր նախատեսուած ծրագրները, միասին ու համախմբուած կերպով կը լուծենք համազգային հարցերը Եւ կը տօնենք նոր յաղթանակները՝ միշտ կուռ պահենով ՝ Հայաստան Աղասիւս-Սիմեոն անսասան երամասնութիւնը:

Մեր յաջողութիւններուն հիմնական երաշխաւորը, նախ եւ առաջ, մեր հերու բանակը է, հայրենիքի պաշտպանութեան դիրքերուն կանգնած հայ զինուորը:

Ինչպէս միշտ, գալիք տարուան մէջ եւս առանձնայատուկ ուշադրութեան առարկայ պիտի դառնայ բանակաշինութեան ուրոտը, Եւ մեր կարեին պիտի ընենք Պաշտպանութեան բանակի մարտունակութեան աստիճանը բարձր պահենու, այդ եւ միևն բոլոր քնազարաններուն մէջ հայկական երկու հակառապետութիւններու համագործակցութիւնը խորացնելով համար:

Թող 2019-ը մեր հայրենիքին համար ըլլայ խաղաղութեան, յաղթանակներու, նոր յաջողութիւններու եւ ճողքերուններու տարի»:

ԱՐԱ ԲԱԲԻՆԵԱՆ. «ՄՏԱՆՔ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒ ՀԱՍՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՓՈՒԾ»

Յայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի նախագահ Արա Բաբինեան շնորհաւորական ուղերձ յղած է Ամանորի Եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով:

Ուղերձին մէջ յիշուած է.

«Սիրելի հայրենակիցներ, Կը շնորհաւորեմ Ամանորի Եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով: Կը մարթեմ ամենայն լաւն ու բարին:

Աւարտող 2018-ին մենք մուանք քաղաքական կեանք վերափոխուսներու նոր փուլ: Ունեցանք Են լաւ, Են դժուարին օրեր: Ու թող 2019-ն դառնայ դեպի ապագան գացող մեր մուայդացուսները կեանք կոչենք ու տարի:

Բնականարար, նախ եւ առաջ կը շնորհաւորեմ մեր գինուորները, հրամանատերները, Ամանորը սահմանամերն ընակավարերուն մէջ դիմաւորութիւնը մեր հայրենակիցները, որոնք կը պաշտպանեն այս երազած ու յաղթականարարները:

Տօնական այս օրը կը ցանկան, որ ամանորեան եղեւիները զարդարու շղթաներու սահմանամերները սահմանամերներու մէջ դիմաւորութիւնը մեր ընդգրկուած եւ անդամականար այս երազած ճամփան:

Կրկին շնորհաւորելով Ամանորի Եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով՝ կը մաղթեմ, որ սկսող 2019-ն դառնայ ապագայ ամրապնդման ամանորը սահմանամերներու մէջ դիմաւորութիւնը կեանք

2018 թուականը անսահմաղեպ էր իրադարձութիւնների եւ ալեկո-ծումների ալիքով։ Ապրիլ-Մայիս ամիսներին Հայաստանում տեղի ունեցած ժողովրդային հուծկու շարժումն ու Նրան հետեւած իշխանափոխութիւնը ստեղծեցին ներքա-ղաքական որդ իրավիճակ, որն ամ-րագրուեց Դեկտեմբերի 9-ի խորհրդարանական ընտրութիւններով։ «Ժողովրդական ոչ բռնի թաւշեայ յեղափոխութիւն» անուանումը ստացած այս անսահմաղեպ ընկվ-զումը փողոց հանեց հազարաւոր մարդկանց, որոնք մերժեցին հին վարչակարգն ու Նրա ստեղծած հա-մակարգը։ Թում եր, թէ աղքատութեան, արտագաղթի եւ յուսահա-տութեան մէջ գտնուող

Հայաստակի հասարակութիւնն այլեւս ի վիճակի չէ պայքարելու թուացեալ ուժեղ իշխանութեան դեմ, սակայն աւելի լաւ ապագայի յոյսն արթուն էր հայ հասրութեան մեջ եւ ընդգուսն անսախադեալ էր: Այս շարժման սախադեալներն ու պատճառները, թերեւս, հիմնականում ընկերային են, որը, իր հերթին, հետեւակը էր Հայաստանում հաստատուած օլիկարիսիկ համակարգի, տևտեսութեան մեևաշնորհային բնոյթի, համակարգային կոռուպցիայի (փոտածութեան-«Գ.»), պետական կառավարման համակարգի լճացման: Այս ամենը կիսաշրջափակման եւ չաւարտուած պատերազմի մեջ գրտնուող Հայաստակի համար ստեղծել են խիստ անքարենպաստ միջավայր, որը խոչընդոտում էր երկրի զարգացման ու բնակչութեան բարեկցութեան բարելաւմանը: Յանրութեան շուրջ 30 տոկոսը յայտնուել էր աղքատութեան մեջ, արտագաղթ միայն վերջին 10 տարիներին հատել էր 300 հազար մարդու սահմանը: Իշխանական լծակների եւ փողի միջոցով շարունակարար կայացած ընտրութիւնները դժգոհութեան եւ անվատահութեան մթնոլորտ էին ստեղծել պետական իշխանութեան հանդեպ: Այս ամենը հանրութեանն օտարել էր սեփական պետութիւնից, եւ հասարակութիւնը գտնուում էր պայքարի նոր առանցքի վիստրութուում: Սահմանադրական փոփոխութիւնները, իրենց հերթին, նպաստաւոր պայմաններ ստեղծեցին ժողովրդային շարժման համար: Փաստացի այս ծաւալուեց նոր Սահմանադրութեամբ նախատեսուած կիսանախագահական համակարգից խորհրդարանական համակարգի անցման վերջնափուլում, իսկ արիթը՝ Հայաստակի երրորդ նախագահը Սերժ Սարգսեանի առաջադրումը երավագետի պաշտոնում:

2018 թ. քաղաքական իրադարձությունները կարելի է բաժանել 4 հիմնական փուլերի՝

Խորհրդարանական համակարգին անցման փուլը (Յունուար-Մարտ)

Ապրիլ),
Ժողովրդային շարժման փուլը
(Ապրիլ-Մայիս),

Ազգային համաձայնութեան կառավարութեան գործունեութեան

2018. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴՎՆԴԻՒՄ 12 ԿՄԻՍՆԵՐԸ

Արտակ Սարգսյան

անցումային փուլը (Մայիս-Հոկտեմբեր),

Քաղաքական Նոր Վերադասաւորումների Եւ ՀՅ ԱԺ արտահերթ ընտրութիւնների անցկացման փուլը (Նոյեմբեր-Դեկտեմբեր):

Քաղաքական գործընթացների
թոհութոհում, Հայաստան ու ողջ
հայութիւնը նշեց Եւ Հայաստանի
Հանրապետութեան ստեղծման 100-
ամեակը, տեղի ունեցան նաեւ մի

քանի այլ կարեւոր միջոցառումներ (Երեւանի հիմնադրման 2800-ամեակ, Ֆրանկոֆոնիայի գագաթնաժողով), որոնք, սակայն, ինչ-որ տեղ ստուերուեցին քաղաքական փոփոխութիւնների ընդիանուր պատկերին վրայ. Հայաստանի հասարակութիւնն ու հայութիւնը ապրում եր վերափոխման մի ժամանակաշրջան, որը պայմանաւորեց 2018 թ. հիմնական բովանդակութիւնն ու ընթացքը: Նոյսիսկ 1 Մարտին, երբ ՀՅ գործող նախագահ Սերժ Սարգսեանը չեղեալ յայտարարեց հայ-թուրքական Ցիլիկիեան արձանագրութիւնները, հայ հակոբութիւնն ու քաղաքական ուժերը, բացի Դաշնակցութիւնից, որ սկզբից մինչեւ Վերջ պայքարեց այդ արձանագրութիւնների դեմ, գրեթէ չարձագանգեցին այդ կարեւոր իրադարձութեանը:

- 2 Մարտին Հայաստանի կիրողը դարձան Սբ Բյոհուանի այցը ՀՀ դեսպան Արմեն Սարգսեանը ընտրեց Հայաստանի նոր նախագահ։ Վերջինի լիազօրութիւններն ուժի մէջ մտան 9 Ապրիլին, նոյն օրը վերջացաւ ՀՀ Երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսեանի պաշտօնավարման ժամկետը։ 17 Ապրիլը նշանակուեց ՀՀ նոր վարչապետի ընտրութեան օր։ Վիա այս մէկ շաբաթեայ ժամանակահատուածքը, երբ իրական իշխանական լծակը չուներ փաստացի պատասխանատու, լաւագոյն ձեռվ օգտագործուեց խորհրդարանական «Ելք» ընդդիմադիր դաշինքին մաս կազմող «քաղաքացիական պայմանագիր» կուսակցութեան կողմից։ Տակաւին ամփակեց

առաջ այդ կուսակցութեան ղեկավար Նիկոլ Փաշինեան յայտարարել էր, որ այդ անցումային մեկ շաբաթուայ ընթացքում Հայաստանի հՀ-ին անութիւնը գտնուելու է փողոցում: Ի պատասխան՝ իշխոն Հանրապետական կուսակցութեան գործիչները յայտնում էին, որ Հայաստանում իշխանութեան խնդիրը դեռ երկար ժամանակ լուծուելու է Մե-

ԱՐՄԵՆԻԱ ՍՆԵՐԸ

Արտակ Սարգսեան

Սարգսեանի առաջադրմանը ՀՅ նոր վարչապետի պաշտօնում, որը դիտում էր, որպես պաշտօնավարման փաստացի երրորդ շրջան: 13 Ապրիլին քայլերթի մասնակիցները հասան Երևան եւ սկսուեց փողոցային աննախադեպ պայքարի հուժկու այլը: Փաշինեան յայտարարում էր, թէ ինչքան մարդ միանայ իրեն, համապատասխանաբար կը բնեն յաջորդ քայլերը: Ծարժմանը միացան տակաւին Մարտին ձեւաւորուած «Մերժիր Սերժին» նախաձեռնութեան հեղինակներն ու ուսանողութիւնը: 17 Ապրիլին Սերժ Սարգսեան խորհրդարանի կողմից ընտըրուեց ՀՅ նոր վարչապետ: Չկարողանալով ինչընդոտել ընտրութեան գործընթացը, Փաշինեան յայտարարեց Հայաստանում «ժողովրդական, ոչ բռնի թաւեայ յեղափոխութիւն» սկսելու մասին: Մասնակիցները, յաջորդող օրերին, ձեռնարկեցին երթեր, փողոցների փակման, պետական հաստատութիւնների շրջափակման գործողութիւններ: Նմանատիպ դեպքեր սկսուեցին նաեւ հանրապետութեան այլ ինչոր քաղաքներում: Սփիւռքը եւս անմասն չմնած բողոքի գործողութիւններից:

Հանրահաւաքըները տեղափոխության համապետութեան Հրապարակ, որտեղ հաւաքությունը բազմահազար քաղաքացիներ՝ պահանջելով Սերժ Սարգսեանի հրաժարականը: Երկրում ստեղծուած առճակատման լարուած Վթանուրտում, 19 Ապրիլին, ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինը հանդէս եկաւ յայտարարութեամբ: Բախումից խուսափելու, ժողովրդային շարժումն արդիւսաւորելու, առկայ խոնդիրները համախոհութեամբ լուծելու եւ ստեղծուած իրավիճակը հանգուցալութելու նպատակով, Դաշնակցութիւնը կոչ էր անում խորհրդարանում ներկայացուած քաղաքական ուժերին, ՀՀ Նորընտիր նախագահի հովանու ներքոյ՝ որպէս պետութեան գլխի եւ սահմանադրութեան երաշխաւորի, ստեղծել քաղաքական խորհրդակցութիւնների հարթակ:

21 Ապրիլին Սերժ Սարգսեան
կոչով դիմեց Փաշինեանին՝ առա-
ջարկելով անյապաղ ևստել Երկխօ-
սութեան սեղանի շուրջ, որը համա-
հունչ էր Դաշնակցութեան առաջադ-
րած ճանապարհին: Սակայն, 22
Ապրիլին, Երեւանի «Մարդու» հիւ-
րանոցում, Սարգսեան-փաշինեան
հրապարակային հասդիպումը տա-
պալուեց՝ կողմերի անզիշողական
կեցուածքի պատճառով: Նոյն օրը

Ճերբակալութեցին շարժման առաջ-
նորդներ, ՀՀ Ազգային ժողովի պատ-
գամաւորներ Նիկոլ Փաշինեանը,
Արարատ Միրզոյեանը ու Սասուն
Միքայելեան:

22 Ապրիլին Դաշնակցութելսը
դիմեց հասրութեան ու քաղաքա-
կան ուժերին, կոչ անելով սթափ
գնահատել իրավիճակը, զերծ մնալ
ծայրայելորդիւներից եւ իրատ-
սական լուծումներ փնտռել: Իր սկզբ-
քունքային ոիդրորոշումներին հա-
ւատարիմ ՀՅ-Ն յայտարարոց երկ-
խօսութեան ուղղուած իր ջանքե-
րը շարունակելու մասին:

23 Ապրիլին նախապատրաստ-
ւում էր ՀՀ Աժ արտահերթ Նիստ, որ-
տեղ պետք է ընսարկուէր ճեղքակալ-
ուած պատգամաւորներին ան-
ձեռնմխելիութիւնից զրկելու հարցը,
արդիւսքում՝ նրանց կալանաւոր-
ման ժամկետը հնարաւոր կը լինէր
Երկարածգել:

ՀՅԴ Բիլրոյի ներկայացուցիչ
Հրանդ Մարգարեան, հանդիպելով
վարչապետ Սերժ Սարգսեանին, կըր-
կին յայտնեց փոխագիշումների անհր-
ուաժեցութեան եւ ՀՅԴ-ի՝ միջնոր-
դական պատրաստակամութեան
մասին, Նշելով, որ եթէ Աժ-ում օրա-
կարգ թերուի ձերակալուած պատ-
գամաւորներին անձեռնմխելիու-
թիւնից զրկելու հարցը, ապա ՀՅԴ-ն,
չի մասնակցի քուեարկութեանը,
եւ կը պահպանի իր միջնորդական
դերակատարութիւնը:

Նոյն օրը Հրանդ Մարգարեան
մեկուսարանում հանդիպեց Փաշին-
եանին, որից յետոյ հանդէս եկաւ
արտակարգ հարցազրոյցով, մեկ
անգամ եւս շեշտելով, որ Դաշնակ-
ցութիւնն ամեն ինչ անում է բախու-
մը կանխելու, երկխօսութիւնը յաջո-
ղելու եւ լուծում գտնելու հարցում:
«Մենք, իբրեւ Դաշնակցութիւն, հա-
մաձայն չենք ձերբակալութիւննե-
րին, ևաեւ դեմ ենք, երբ Վերջնագ-
րերով են խօսում: Մենք հաւատում
ենք, որ անհրաժեշտ է երկխօսու-
թիւն՝ յանուն երկրի ու ժողովրդի:
Պետք է կարողանանք պթափուել,
առիթ տանք, որ այդ երկխօսութիւնը
տեղի ունենայ, լուծումը գտնուի ու
երկիրը ցցումների չտանենք: Կա-
րեւոր է այսօր եւ այս պահին, որ ժո-
ղովրդային շարժումը շատ աւելի
գգոյն լինի, սաղրանքների չելքարկ-
ուի, խաղաղ ընոյթ պահպանի, որ
պեսզի լուծման հնարաւորութիւն
ստեղծուի: Մենք ամեն ինչ անում
ենք եւ այսպիսի ճիգ ու շանքի մէջ
ոչ անհատական ու ոչ ել կուսակցա-
կան շահն է, որ խնդիր է: Երկիրն ու
մեր ժողովուրդն է, որ իհմանական
արժեք են, մենք դրան ենք հաւա-
տում եւ դա է, որ պետք է համոզում
դարձնենք բոլորին, որ յանուն երկ-
րի եւ ժողովրդի բոլորը պետք է զի-
շեն ինչ-որ բան, որպեսզի ելք գտնը-
լի», յայտնում էր ՅՅԴ Բիւրոյի ներ-
կանագուցեր:

23 Ապրիլին ծերբակալուած
պատգամաւղիներն ազատ արձակ-
ուեցին: Իսկ ՀՀ Վարչապետ Սերժ
Սարգսեանը հրաժարական ներկա-
յացրեց, յայտնելով, որ կատարում է
ժողովողի պահանջը Եւ Վայր է
դնում ինազօրութիւնները:

Սերժ Սարգսեանի հրաժարա-
շար.՝ էջ 5 ➤

Ulrichsregest 4

Կանից յԵտոյ, Փաշինեան կրկին առաջարդեց տակաւին 20 Ապրիլին Ներկայ ացուած պահանջները՝ 1. Ժողովրդի թեկնածուն ըստրել ՅՅ Վարչապետի ժամանակաւոր պաշտօնակատար, 2. Ճեւաւորել ժամանակաւոր կառավարութիւն, 3. անցկացնել արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ։

Դաշնակցութիւնն արձանագրեց, որ կատարուած իրադարձութիւնները Հայաստակի զարգացման նոր փուլ սկզբնաւորելու և անհրաժեշտ է երկխօսութեամբ, համախոհութեամբ ձեւաւորել այսպիսի քաղաքական օրակարգ, որը կ'ընդգրկի երկրում անհրաժեշտ արագ բարեփոխումների ժամանակացոյցն ու ճանապարհային քայլութեզը: «Դեռ է շարունակել ժողովրդային շարժման բացառապես խաղաղ քնոյթը, զուգահեռաբար հաշուի առնելով երկրում բնականոն կեանքի հաստատման անհրաժեշտութիւնը: Ժողովրդային շարժումը պետք է շարունակի թոյլ չուպ որեւէ արտաքին միջամտութիւն մեր Ներքին կեանքին եւ պայմաններ ապահովի առկայ ինտիրուերք քաղաքական դաշտում լուծելու հասար: Յայոց Յեղասպանութեան և ահաստակների յիշատակի օրուայ և ախօրէին համաժողովրդային այս ձեռքբերումը անհրաժեշտ է Վերածել համազգային համախոհութեան, մեր Հայրենիքի թոշքային զարգացման նոր ու հումկու ազդակի», ասուած էր յայտարարութեան մեջ:

24 Ապրիլին, քաղաքական տարրեր գործիչներ, Ծիծեռնակաբերդի համալիրում խօսեցին նաեւ ծաւալուած իրադարձութիւնների մասին։ Յրանդ Մարգարեան, իր հարցազրոյցներում, կրկին յայտնեց, որ ժամանակն է աշխալ օգտագործել ժողովրդի դժգոհութեան իրական պատճառները Վերացնելու, ճիշդ ծրագիր մշակելու, համախոհութեան մթնոլորտ ձեւարոելու եւ երկիրը արագ առաջ տանելու համար։

Միջազգային լրատուամիջոցների համար Փաշինեասի կազմակերպած մամուլի ասուլիսը լայն արձագանք ունեցաւ: Փաշինեան կրկին հաստատեց խաղաղ յեղափոխութիւնը շարունակելու եւ իր տրամաբանական աւարտին հասցելու անհրաժեշտութիւնը: Անդրադարձ կատարուեց նաեւ Ռուսաստանի հետ եղած որոշ խնդիրներին: Յիմ-նական ուղերձն այն էր, որ բոլոր երկրների հետ կը շարունակուեն բարիդրացիական յարաբերութիւնները:

Ստեղծուած նոր իրավիճակում
ակյայտ էր, որ իշխանական Հան-
րապետական Կուսակցութիւնը
ցանկանում էր Հայաստանի նոր
վարչապետ առաջադրել փոխվար-
չապետ Կարեն Կարապետեանը։
Վերջինս յայտարարեց Փաշինեանի
հետ բանակցութիւններից հրաժար-
ուելու մասին, յայտնելով, որ Երկխօ-
սութիւնը չի կարող կայանալ միա-
կողմանի պարտադրուող օրակար-
գով, լրագրողների մասնակցութ-

Եամբ եւ Փաշինեասի կողմից մատ-
նալուած անձանց հետ:

25 Ապրիլին ՀՅԴ-Ն յայտարարեց քաղաքական համաձայնական կառավարութիւնից դուրս գալու մասին, և առ առաջարկելով իրավիճակը հանգուցալուծելու իր ծրագիրը. «Ազգային ժողովը պէտք է ըստ իր ժողովրդի կատահութիւնը վայելող վարչապետ, որի ձեւաւորած կառավարութեան մշակած պէտութեան ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը ներառող ծրագիրը պէտք է նպատակ հետապնդի.

ա) լիցքաթափել ներքաղաքական լարուածութիւնը,

բ) յաղթահարել քաղաքական
ճգնաժամը,
գ) յստակ առաջնահերթութիւն-
Ներ և ահաւաշելով Երաշխարհել կու-
տակուած ինդիրների լուծումը,

ո) լիարժեք ժողովրդավարական պայմանների ապահովմամբ նախապատրաստել եւ անցկացնելու արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններէ,-Նշում էր Դաշնակցութեան յայտարարութեան մէջ»:

Յաջորդ օրը ՀՅԴ Յ Նախարար-
Ներն ու Երկու մարզպետները Ներ-
կայացրեցին իրենց հրաժարականի
դիմումները:

Վարչապետի ընտրութեան
խորհրդարանի յատուկ Նիստը Նշա-
նակուեց 1 Մայիսին:

Դաշնակցութեան Ներկայացուցիչների եւ Փաշինեանի միջեւ կայացած հանդիպումից եւ կողմերի դիրքորոշումները յստակացնելուց յետոյ, 27 Ապրիլին Դաշնակցութիւնը հանդիս եկաւ նոր նախաձեռնութեամբ. «1 Մայիսին կայանայիք Աժ Նիստին ընդառաջ խորհրդարանական բոլոր իսլամական մասնակցութեամբ, համախնարար ծեսաւորել միասնական քաղաքական օրակարգ, համաձայնութեամբ ժողովրդի վստահութիւնը վայելու

Միանական թեկնածուի շուրջ, ուղարկությունը է համախոհութեան հիման վրայ Ներկայացնի կառավարութեան համապատասխան կազմ՝ Եղագական գործունեութեան ծրագիր», - ասուած էր յայտարարութեան մեջ:

29 Ապրիլին, Դաշնակցութիւնը յայտարարեց, որ 1 Մայիսին կայա-նալիք վարչապետի ընտրութիւններին կը պաշտպանի Փաշինեանի թեկնածութիւնը, քանզի կարդապահ

իսկապէս դրա վեցը, քայլու գուշակ տի Միասնական թէկնածուի եւ քաղաքական օրակարգի շուրջ համախոհութիւնը կարող է իրականութիւն դառնալ:

30 Ապրիլին ԱՌ ՀՅ Խմբակցութեան հետ հանդիպումից յէտոյ ՀՅ Բիլոյի քաղաքական Ներկայացուցիչ Արմեն Շուլստամեան եւ Նիկոլ Փաշինեան յայտարարեցին, որ իրենց մօտեցումների միջեւ լուրջ լուսաբանութիւններ ըստ մ

1 Մայիսին, խորհրդարանում, Փաշինեանը չհաւաքեց անհրաժեշտ ձայներ՝ ՀՅ վարչապետ ընտրուելու համար, չնայած, որ Նրան սատարեցին նաև «Ծառուկեան» դաշինքն ու ՀՅԴ-ի:

3 Մայիսին Նիկոլ Փաշինեան
ԱԺ «Ելք», «Ծառուկեան» եւ ՀՅԴ
Խմբակցութիւնների Կողմից կրկին
առաջադրուեց Վարչապետի թեկ-
նածու եւ 8 Մայիսին, խորհրդարա-

Նի կողմից, ըստրուեց ՀՀ նոր վարչապետ:

Մայիսի կետրին «Ելք» եւ «Ծառուկեան» դաշինքների ու ՀՅԴ-ի մասնակցութեամբ ծեւալորմաց Ազգային համաձայնութեան կառավարութիւնը: Չնայած ՀՅԴ-ի պահանջներին, Փաշինեանի նոր կառավարութեան ծեւալորման ժամանակ չստորագրուեց որեւէ փաստաթուղթ, եւ կառավարութիւն կազմած ուժերը, ըստ Եռլեթեան, համաձայնութեան եկան միայն Յուլիսին ընդունուած նոր կառավարութեան ծրագրի շուրջ:

Պետք է փաստել, որ Դաշնակցութիւնը խնդիր չէր դրել՝ մտնելով կառավարութեան մէջ Եւ Փաշինեանին յայտնել էր այդ մասին, Նշելով որ պատրաստ է շարունակել աջակցութիւնը ՀՅ Նոր հշիսանութիւններին՝ առանց մաս կազմելու կառավարութեանը: Սակայն, Փաշինեանի կողմից երկրորդ անգամ հրաւիր ստանալուց յէտոյ, Դաշնակցութիւնը մաս կազմեց կառավարութեանը՝ նպաստելով անցումային այդ շրջանում երկիր Եւ կառավարութեան կայունութեանն ու բնականու գործունեութեանը: Դաշնակցութեանը Վստահութեցին ՀՅ տնտեսական զարգացման Եւ ներդրումների ու ՀՅ գիլատանտեսութեան նախարարութիւնները, նաեւ՝ Արագածոտնի Եւ Գեղարքունիքի մարզպետների պաշտօնները:

Նոր կառավարութեան ծրագրի առաջըքային կետերից եր արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւնների անցկացումը, որը պետք է կայ անար առաւելագոյնը մետարուան ընթացքում՝ անհրաժեշտ նախապատրաստութիւններից եւ Ընտրական օրենսգրքի փոփոխութիւններից յէտոյ: Մասնաւորապես նախատեսում եր Վերացնել ռեժիսորինկային (Վարկավաշային-«Գ.») ընտրակարգն ու անցնել լիարժեք համամասնական համակարգի: Նոր իշխանութիւնը յայտարարեց նաեւ որ Հայաստանը շարունակելու է իր արտաքին քաղաքական ուղղագիծը եւ այս առումով որեւէ փոփոխութիւն չի նախատեսում:

Փոփոխութիւնների այս ընթացքին զուգահեռ, Հայաստանի առջև ծառացել էին նաեւ մեծ ռիսկեր՝ թէ արտաքին եւ թէ ներքին առումներով։ Նայս, ժողովրդային շարժման իրական ընույթը, ի սկզբանէ անկանխատեսելի էր։ Շարժումը ասպարեց եկաւ մեկ հիմնական կարգախօսով՝ «Մերժին Մերժին», որը չէր ցուցանում երկող զարգացման ապագայի ճանապարհ։ Եւ հենց շարժման սկզբնավոլում ահազանգներ հնչեցին՝ Հայաստանում գունաւոր լեղափոխութեան հաւանական ծաւալ ման մասին, ինչը ենթադրում էր արտաքին քաղաքական դաշտի հնարաւոր եւ վտանգաւոր փոփոխութիւններ։ Ակսյայտ էր, որ շարժումը ծաւալում էր արեւմտեան արհեստագիտութեան միջոցներով, այլ դեկավարում էին արեւմտամետուժերն ու գործիչները, որոնց նախակի նում դեմ էին արտայայտուել Հայաստանի անդամակցութեանը ՀԱՊԿ-ին եւ ԵԱՏՍՍ-ին։ Ազքի առաջնութեանը կրաստանի եւ Ուժրան-

իսկ թեմագրութիւնները իրական
վտանգ կար, որ Հայաստանը եւս
կարող է ներքաշուել Արեւմուտք-
Ռուսաստան, և այս Արեւմուտք-հրան
հակամարտութեան մէջ: Արդիւն-
քում Հայաստանը կը ներքաշուեր
իրեն ոչ նպաստաւոր հակամար-
տութիւնների մէջ, որի համար
վճարուած գինը կարող էր լինել Ար-
ցախը, իշխան Վրաստանը վճարեց
Արխազիայով եւ Հարաւային Օսւթ-
իայով, իսկ Ուքրանիան՝ Ղրիմով:

Ակնյայտ էր, նաեւ, մեկ այլ բան. Յայաստանում արտաքին ուժերի միջամտութիւնները ակնառու էին, ինչը հիմնականում դրսեւրդում էր տարրեր Յկ-Ների եւ շարժումների, այդ թիւմ աղանդաւրական, հակառելեցական, ԼԳԲՏ համայնքի ներկայացուցիչների ակտիվացմամբ: Որ շարժումը կարող էր վերածուել հակառակական պայքարի, շատ հաւանական էր եւ ռուսական կողմը եւս չէր թաքցնում իր մտահոգութիւնները: Դա էր պատճառը, որ կարճ ժամանակում տեղի ունեցան Փաշինեան-Փուլթին մի քանի հանդիպումներ: Յասկանականի էր, որ Յայաստանի նոր իշխանութիւնները են գիտակցում էին, որ եթէ արտաքին քաղաքականութեան մեջ տեղի ունեսան փոփոխութիւններ, ապա հակազդեցութիւնը կը լինի մեծ եւ Վուանգաւոր Ելքով:

Երկրորդ կարեւոր վտանգը Արցախեան ճակատում էր: Ժողովրդային շարժման օրերին, Արցախի ուղղութեամբ, Ասրաքեյճանս աշխոյժ զօրաշարժեր էր իրականացնում, իսկ Նախիջեւանի սահմանագծում ատրաքեյճանական ուժերը, չեզոք գոտում, առաջ էին շարժել իրենց ստորաբաժանումները՝ սպառնալից դիրքեր գրաւելով Երեւանը Հայատանի հարաւին եւ Արցախին կապող մայրուղու Նկատմամբ: Ոչ հայանապաստ յայտարարութիւններով հանդիս Եկան նաև Հայատանում ԱՄՆ դեսպանն ու ԱՄՆ նախագահի խորհրդականը:

Անորոշ էին Փաշինեալի մօտեցումները Արցախեան հարցի շուրջ, չնայած որ Դաշնակցութեան հետ տարրեն հանդիպումների ժամանակ ստացուել էին հաւաստիացումներ՝ Արցախի եւ հայ-քուրքական յարաբերութիւնների հարցում ոչ հայանպաստ զիջումների չգնալու վերաբերեալ:

Երրորդ վտանգը պայմանաւոր-ուած էր ազգային կազմակերպութիւնների եւ աւասորութիւնների դեմ որոշակի ուժնագութիւններով։ Յատկապէս աշխոյժ պայքար սկսուեց Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի դեմ։ հաւորէն Եկա «Նոր Հայաստան» Նոր Հայրապետ» նախաձեռնութիւնը, որը արժեգրկում էր Հայ առաքելական Եկեղեցին ու հոգեւոր դասը։

Չղրրորդ խնդիրը, որ ծառացաւ,
բանակի բարձրաստիճան որոշ
Նախկին սպաների Եւ ղեկավարնե-
րի հեմ Մեղադրանքների առաջադր-
ուումն էր, յատկապես ՀՅ պաշտպա-
նութեան Նախկին Նախարար Մի-
ջայի Յարութիւնեանին ու ՀԱՊԿ
գործող գլխաւոր քարտուլար Իւրի
Խաչատուրովին առաջադրուած Մե-
ղադրանքները՝ 1 Մարտի գործով:
Մեղադրանքներ առաջադրուեցին

2018. ԻՆՔՆԱՄԱՔՐՄԱՆ ԵՒ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԻ ՏԱՐԻՆ

Լազարե Պետրեան

2018-ը կոչուած էր ըլլալու Հայաստանի անկախութեան նուաճման եւ Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրման 100-ամեակի յորելինական տարին: Խև ժամանակը բերաւ այնպէս, որ 2018-ը Հայաստանի անկախութեան նուաճման քայլը վերաբերելու եւ ազգային պետականութեան հայրենակերտ Ա-ւանդը վերաբարմացնելու կոչուած ոգեւորման առիթըն շատ աւելին եղաւ:

Նոյնպէս եւ Արցախի պատագրութեան մերօրեայ Պայքարին 30-ամեակի յորելինական տարին խորհրդանշելու եւ համազգային մարտունակութեան մեր Ուխտը վերանորոգելու իմաստեն շատ անդին անցաւ 2018-ի պատմարժան Նշանակութեանը:

Բարին բուն առումով, ազգային զարթօնքի բացարիկ Նշանակութեամբ յատկանշունցաւ 2018 տարեթիւը:

Հանդիսացաւ Հայաստանի եւ հայութեան՝ հայոց ազատ ու անկախ Պետական Տան ազգային-քաղաքական ու հասարակական ինքնամաքրման եւ վերածունդի պատմական տարին, որ ահա՝ պատմութեան կ'անցին եւ կ'երթայ իր արժանի տեղը գրաւելու ազգային մեր արժեքներու հոգեմտաւոր հարսութեան անփոխարինելի գանձարանին մէջ:

Դառն, դաժան ու հեղձուցիչ մթնոլորտի եւ ջլատիչ ճնշումի պայմաններուն մէջ սկսաւ 2018 տարեթիւը:

Պետական օրինական իշխանութեան կրուաններու ու ստուերային տընտեսութեան լծակները իր բուռին մէջ հաւաքած եւ Հայոց Պետական Տունը սեփական ագարակի վերածած վերանկախացեալ Հայաստանի իշխանաւոր վերանախաւոր՝ Սերժ Սարգսեանի գլխաւորութեամբ, 2018-ի սկզբնաւորութեան արդէն իշխանը պատրաստ կը զգար վերջին քայլը ալ նետելու կառավարման դէկր ամեն գնով իր ձեռքը պահելու՝ իբրեւ ժառանգական հրաւունք ոչ մէկ սահմանափակում կամ պաշտօնավարման ժողովագրական ժամանակամարտ ընդունելու ուղղութեամբ:

Չքաւարարուելով Հայաստանի սահմանադրութեամբ ճշդուած նախագահական պաշտօնավարութեան երկու շրջանի արժանանալու հնարաւորութեամբ՝ ՀՀ նախագահի իշխանութեան դիրքն ձեռնարկուեցաւ սահմանադրութեան փոփոխութեան եւ այսպէս կոչուած վայրապետական կառավարման անցնելու քաղաքական խաղին, որ վերջին հաշուով անժամկետ պաշտօնավարութեան հնարաւորութեանը պիտի պահպան նախագահական իշխանութեան սահմանադրական հրաւունքը այլեւս սպառած օրուան իշխանաւորին՝ նոր սահմանադրութեամբ նուիրագործուած վարչապետին:

Հակառակ անոր, որ քառորդ դարէ աւելի հայրենի հայութիւնը ցմրուր ճաշակած էր ժողովորային կամքի բունախելման դառնագոյն բաժակը եւ շատ ծանր գին վճարած էր հասկանալու համար, թէ իշխանութեան հետ խաղ չկայ եւ չի՝ կրսար ըլլալ... Այդուհանդերձ 2018-ին մեր ժողովուրոդ իր մէջ բաւարար եւ անհրաժեշտ ուժը գտաւ՝ հարիւր հազարներով ոտքի կանգնելու եւ թաւշեայ յեղափոխութիւն իրականացնելու: Քանի մը շաբթուան ընթացքին արագօրեն ահագնացած ժողովորային բողոքի անընկճելի շարժումը յաջողեցաւ, խաղաղ ու օրինապահ պայքարի անդիմադրելի գրոհով՝ հայաշխարհով մէկ բարձրացնելու ներին ցցերտ եւ խարարուածութեան արաւտերն մաքրուելու պանծալի դրօշը:

«Սերժի Սերժին» կարգախօսով փողոց նետուած եւ խաթարուած իշխանութեան դէմ անհաշտ պայքարի ճակատ յարդարած ժողովորային բազմութիւններու քառորդ դարու դաժան կենսափորը ունեին, որպեսզի խորապես գիտակցէին, թէ սովոր իշխանափոխութեամբ անհնար էր իրագործել Հայաստանի եւ հայութեան ինքնամաքրումն ու վերածունդը:

Սեփական պետութեան խորթացուած եւ օտարացուած մեր ժողովուրուին համար թաւշեայ յեղափոխութիւնը մէկ ու միակ կիզակետ ուներ՝ կը ընկած ունենալ, այդ ալ սեփական պետութեան մէջ ամենայն հարազատութեամբ եւ սրտցաւութեամբ ազ ատօրեն ապրելու, այլէ տան տիրոջ կարգավիճակով ապրելու տարրական հրաւունքին ձեռքբերումն էր:

Իշխանութեան դէկին կանգնած դէմքերը կամ ուժերու փոխելը միայն ճամբու սկիզբը կրսար ըլլալ եւ այդպէս ալ եղաւ: Աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր արմատաւորման եւ հիմնաւորման հոլովոյթ անցնող կառավարման իշխարուած համակարգ մը հիմնայտակ փոխելու եւ յուսալի հունի մէջ մտցնելու մէծագոյն մարտահրաւերին ընդառաջող շարժումը եղաւ հայրենի հայութեան 2018-ի համաժողովորային գօրաշարժը եւ պայքարը դեռ իր սկզբնական փուլին մէջ է:

Ապրիլ-Մայիս 2018-ին, արար-աշխարհ ականատես եղաւ եւ բոլորն ալ բարեր առանց ծամծելու վկայեցին, որ առանց քաղաքահական պառակտումի եւ արիւնահեղութեան կատարուած կառավարման արաւտաւոր համակարգի մը ուղղակի կազմաքանդումը իրագործուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ:

Նոր Հայաստանը վերածնաւ՝ իր ձեռքբերեն ու ոտքերեն քակելով եւ հե-

ռու շարտերով ժողովորային կամքը կաշկանդելու եւ խեղեկու կոչուած ամեն կարգի շղթայակապ:

Անպատճեի եւ անպարտելի հոչակուած արաւտաւոր ու խաթարուած իշխանութիւնը ոչ միայն տեղի տուա ժողովորային բողոքի շարժման անկանական դրական տարին այլուր կամ ժողովորային դատ ու դատաստանի արժանացուց եւ արդար պատիժ սահմանեց չարաշակումներու կառավարման «անձեռնմխելի» կարծուած «տէր»երուն...

Նոր Հայաստանի ինքնամաքրման եւ վերածնունդին այր նուաճումը ինքնին յուսադիրիչ եւ ներշնչման աղքիւր դարձաւ ոչ միայն աշխարհասիւր հայութեան համար, ոչ միայն բռնութեանց կամ իրաւագրումներու տակ հիւնոր բազում այլ ժողովորային պարուած կառավարման մէծ օրակարգով տագնապու գարգացած երկու կառավարութեան համար:

Չեսք անտեսեր եւ վստահաբար Հայաստանի թաւշեայ յեղափոխութեան տէր մեր ժողովուրոդ ինք եւս կ'անդրադառնայ, թէ պատմական օրինաչփութեամբ՝ կազմաքանդման գործողութիւնը միշտ ալ համեմատաբար դիրին եղած է, բաղդատած՝ վերակառուցման աշխատանքին:

Մտահան չեսք ըներ մանաւանդ այս իրողութիւնը, որ երեսուն տարի առաջ ծաւալած համաժողովորային հոյակապ շարժումի ալիքին վրայ հշիանութեան գլուխ եկած ուժերու եւ մարդոց ծեռամբ ծնունդ առաւ եւ ուռնացաւ ու մինչեւ այսօրուան ահաւոր տարողութեան հասաւ կառավարման արաւտաւոր համակարգին քայլ առ քայլ կարծուածումը:

Բայց միաժամանակ երբեք չմիոնանը ինքնամաքրման պահանջանական գլուխ այս իրողուրութեան ժամանակահանդիպութեամբ արդար անցնուած կ'անդրադառնայի վրայ հշիանութեան գլուխ գինը վճարած ժողովուրոդի մը նուաճած Հպարտութեան արդար սիրուած կ'անդրադառնայի վրայ հանդիպութեամբ արդար անցնուած կ'անդրադառնայի վրայ հանդիպութեամբ:

Անցեալի սխալները երբեք չկլնելու իմաստութեամբ օժուած է մեր ժողովուրոդ, որովհետեւ ինքնամաքրուում ու վերածնունդ երկինքն ինքնական մանաւանայի շնորհը չեն, այլ արգասիւն եւ ազատութեան եւ արդարութեան ճանապարհին աւելի քան քառորդ դար ապրուած տառապանքն, խժութեամբ եւ իրաւագրումներու:

Ազքի լոյսի պէս պիտի գուրգուրակը ժողովորային բողոքի հոյակապ շարժումին անքասիր եւ անշեղ յաջութարշակին վրայ:

2018 թուականի տարեկակը կը կատարենք համապատասխան Եւ լաւատեսութեամբ, եւ զգօնութեամբ:

Լաւատես ենք՝ որովհետեւ ինքնամաքրման եւ վերածնունդի հուժկու կամքի տէր է մեր ժողովուրոդ եւ կրսայ, իբրեւ այդպիսին, արթուն պահակի սխանձանձակնութեամբ արդարութեամբ արդարութեան արդարութեան ճանապարհին աւելի քան քառորդ դար ապրուած տառապանքն, խժութեամբ:

Զգօն ենք՝ որովհետեւ ինչպէս անհանտերու կեանքին մէջ, այդպէս ալ եւ աւելինք - հասարակական յառաջընթացի պարագային՝ ծանր երկու ծեռք բերուած նուաճումներու ամեն կազի փորձաքարերու եւ այլասերումներու դէմ հաւաքական զօրաշարժով պաշտպանելու մարտահրաւաւութիւնը անշարժանքելի է, այլէ անոր յաղակական դիմագրաւումը նախապայմանն ու երաշխին է ժողովորային իրաւ՝ հարազատ իշխանութեան հաստատումին եւ զարգացումին:

ՏԸՆ. ԱՍԵՓԱՆՈՒ...

▼ Սկիզբ՝ Էջ 12

Խօսքին տարածման:

Ս. Պատարագի աւարտին եւելուցույ ներծնասարահեն ներս գործադրուեցաւ գեղարուեստական հակիրճ յայտագիր մը: Վահե Սրբ. Սարգիսեան սարկաւագներու անունու կամքու արտասանեց: Ան Աստուածու ծանրական յառաջական անունու կամքու արտասանեց: Ան Աստուածու կամքու արտասանեց: Ան Աստուածու կամքու արտասանեց: Ան Աստուածու կամքո

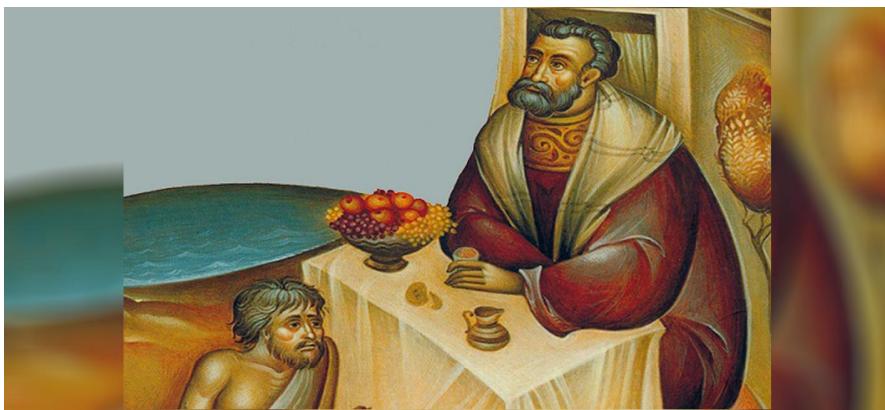
ԿԵԱՆՔԸ ԴԱՐՁՆԵԼ ԱՊՐԵԼՈՒ ԱՐԺԱՆԻ

Խաչիկ Շահինեան

Հոգ Եբան-գիտնականներ կը հաստատեն, թէ կենդանի մը Եր որեւէ ցանցի կամ արգելի հանդիպի իր սնունդին տանող ճամրուն վրայ, բազում, թէկուզ անհամար անգամներ կը փորձ այդ արգելքը շոշանցել եւ իր նպատակին համիլ, նոյնիսկ եթէ այդ կենդանին թոյլ աստիճանի ուշիմութեան կամ զգութեան տեր է, ինչպես օրինակ՝ հաւը...:

Նման կացութեան մէջ գտնուող այլ կենդանի մը՝ շունը մինչ անդահար կը դառնայ իր առջեւ յայտնուած պատուարի կամցանցի շուրջ, շանալով ամեն գնով յաղթահարել զայս եւ անպայման տիրանալ արգիլուած կերին, անդին՝ խորամանկ կապիկը աւելի խելացի միջոցներու կամ հնարքներու կը դիմէ նոյն թիրախը նուաճելու համար:

Մարդը իր կարգին, որ իր պայծառատեսութեամբ եւ գերազանց արթևամտութեամբ կը զատորոշուի միւս բոլոր արարածներէն, հետեւողական ջանքերով կը ճարտ նորանոր միջոցներ, կ'որոնէ արտասպնդ լուծումներ կենսագործելու համար իր երազներին ու տեսլականները, առաջարրուած ուղին որքան ալ ըլլայ դժուար, տատասկոտ եւ արկածայի:

Բանաւոր Եակը յամառութեամբ եւ ուժերու գերարումնով կը տքիմագլիքարձրանպեւ նուածել դժուարամատոյց դիրքեր, վտանգաւոր բայց վճռական ոստումներով անդրանցին խոչընդուներ, արհամարելով կարգ, կանոն ու նախապայմաններ... ինչ ալ ըլլայ պահանջուած զնիողութիւնը, որքան ալ ապօրինի եւ վլասակար ըլլան որդեգրուած ճանապարհներն ու երանակները: Սեփական շահու կամ դիրքի տիրանալու համար չի վարանիր վանել այլոց, նոյնիսկ բարեկամներու... մեծամտութեամբ եւ ապերախտութեամբ կ'ուրանայ անցեալ եւ արմատներ, կը մոռնայ անմիջական շրջապուհարազաններ, միշտ նկրտելով բարեկամութիւն հաստատել ընկերային արժանապատիւ եւ բարձրադաս նկատուող խաւի հետ... աւելին՝ իր ընդունակութիւնները, ուշիմութիւնները ու մտաւոր գերազանցութիւնը կ'օգտագործ բացասական ուղղութեամբ, առանց մտածելու օգտակար ծրագիրներու եւ բարեգրութեան մասին, առանց ուշադրութիւն կամ օժանդակութեան

Հար.՝ 10 ➤

ԱՆՍՊԱՍԵԼԻՆ (Իրական կեանքէ առնուած)

Քրիստ Խոյեան

Ճեղք Երկարելու ուրիշներուն, յանկապէս կարօտեալներուն, անտեսլով եւ ստորագնահատելով իր անձն դուրս ամեն որ...

Այսօրինակ բացասական տիպարներ թե՛ե կը կազմեն մարդկութեան գերակշիր մեծամասնութիւնը, սակայն բարերախտաբար տակաւին կարելի է հանդիպիլ ազնիւ մահկանացուներու, որոնք կը շարունակեն պահել իրենց բարոյականութիւնն ու առաջինութիւնը, վեհանձնութեամբ կը փորձեն հակաշորել յարատեւորն աճող եւ ահազնացող եսապաշտ եւ կործանարար վարդի տեր մարդոց եպերտի ընթացքը:

Մարդ արարածի գիտակցութիւնը որքան բարձրանայ, այնքան պիտի բազմապատկուի անոր

Նպաստն ու ներդրումը իր պատկանած ընկերութեան, ազգին եւ ուրեմն՝ մարդկութեան: Գիտակցութիւնը սերտորդն աղերսուած է մարդու բարոյականութեան, նկարագրին եւ վարքագծին: Առողջ գիտակցութիւնը կը մնայ յուսատու աղբիւր եւ անփոխարինելի գրաւական անսանծօրէն սայթաքող, դեպի անդուն գահավիժող մարդկութիւնը ընդմիշտ կորուստ եւ կործանում փրկելու համար:

Բարութեամբ եւ օրինակը պարուրուած երազը, վեմ ցանկութիւնը, կը մնայ ապագայատեսիլ մեկնարկ եւ վերանորոգ խթան՝ մեր մոլորակը բարօրութեան, զարացման եւ յառաջդիմութեան առաջնորդող:

Կը մնայ հարց տալ, թէ արդեօք երազի կամ ձգտում իրեւէ պատեհութիւնն եւ տեսատարած տրամադրելի՞ է տակաւին:

Օրնորդ տարբերութիւնները կը շեշտուին մարդոց միջեւ, զանոնք բաժնող խրամատը կը խորանայ, անշրաբետը կը ծաւալի, դառնալու համար անկամարելի: Յիրաւի՛ չքաւոր աւելի կ'աղքատանայ չկարենալով նուազագոյն օրապահիկն անգամ ճարել, իսկ ընչաւորը աւելի կը հարստանայ, կը յղիանայ, մինչեւ ականջները խրելով վայելքի, հեշտանքի եւ զեխութեան մէջ: Տըլստեսական հօգորանը այս վերջինը դարձուցած է յաւակնոտ ու անպատկա, անփոյթ եւ անպատասիանտո: Բացի դրամ ան կը թերագնահատ որեւէ արժեք ու հան-

Դուրսը այդ օր պաղ օդին Մութին կեցած ես մինակ Սպասեցի այս մեկին Երկար-Երկար ժամանակ:

Եկաւ մեկը հեռուեն Անփոյթ անցաւ ու գնաց Ոտքս առաջ չգնաց Սնացի այստեղ գամուած:

Սպասեցի Երկրորդին Որ պիտի զար վաղ թէ ու Սիրտս յագեցներ կրկին Դամեստութեամբ իր ընքուշ:

Եկաւ, կեցաւ ան Երկար -ինը է, ըստ ես, ահա՝ Անցած այնքան ճանապար Ու հոս հասած է հիմա:

Խնդրեցի ես անկէ՝ Սրտիս կրակը մարե, Խոցուած սիրտս ամոքէ Սպիներս ան կարէ:

Անփոյթ անցաւ Երկրորդն ալ Ան զիս ձգեց մութին մէջ Մինակ, պաղին ու ցուրտին, Կրակ ու հուր հոգւոյս մէ:

Միակ ճարը իմ գլխին՝ Վստահեցայ իմ անձին Ամբերի իշած բանալին Բարձրացուցի ես կրկին:

Եւ տևօրէնութեան կողմէ:

Պատսպարեալները սրտի ցընծութեամբ լսեցին Ամանորի եւ Ս. Ծննդեան նուիրուած երգեր ու շարականներ:

Կուաջնորդ Սրբազան Հայրը մտերմիկ զրոյց մը ունեցաւ ծերունագոր պահիկներուն եւ մամիկներուն հետ, անոնց մաղթելով քաշառողջութիւնն եւ արեւատութիւնն:

Տօնական մթնոլորտ տիրական էր: Սրբազան Հայրը իր շքախումբով այցելեց իրաքանչիրին սենեակը, օրինաբեր խօսերով խրախուսեց գիրենք եւ քաջալերեց ծառայողները:

Օրուան ճաշի հիւրասիրութիւնը, որպէս սրտաբուխ նուեր, հրամցուցաւ Սրբազան Հօր կողմէ:

Աստուածահաճոյ այս նախաձեռնութիւնը անսանսական սիրու վեհութիւնը կը պարզէր:

Խանդական Եր Հայ Ծերանցի մէջ ընտանիքը:

Գոհութիւն Աստուածոյ այս յատկանշական արիթին համար:

Թող Հայ Ծերանցը շարունակ էր առաքելութիւնը մեր համայնքի կեանքին մէջ՝ վայելելով մեր ժողովուրդի անվերապահ աշակցութիւնը:

«Եկո՞ւր, Նո՞ր Տարի, գալուստը բարի»:

ՄՍՈՒՐԻՆ ՊԱՏԳԱՄԸ

Կոմիտաս Քիկ, Տառապեան

«Փառք ի բարձունս Կստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն Եւ ի մարդիկ հաճութիւն» Դուկ. 2/14

Դարերու խորերէն եկող աստուածային օծուն բաներ, որոնք լսելի եղան երկնային հրեշտակներէն ու հոնցան պարզ ու բարի հովիւներու սրտերուն եւ հոգիներուն մէջ: Ս. Ծնունդի Աւետիսն էր, որ եղաւ պատմութեան մեծագոյն դրուագը: Անով սկսաւ նոր ու գերազանց մէկ շշանը պատմութեան:

Եզակի գիշեր մը եղաւ պատմութեան այս գիշերը, երբ Բեթղեհեմի հաշտերուն մէջ անսովոր Լոյս մը ծագեցաւ երկնակամարին վրայ, ուրկէ ջաղցրահունչ ծայս մը հրեշտակային բիւրեղութեամբ դպաւ հովիւներու ականչներուն:

«Փառք ի բարձունս Կստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն Եւ ի մարդիկ հաճութիւն»

Երկնային հրեշտակներու յաղթանակի եւ ցնծութեան երգն էր, որ կը կրկնուի համայն քրիստոնեայ աշխարիին կողմէ Յիսուսի Ս. Ծննդեան առիթով:

Երգ մը, որ առաւօտեան ցոյի նման կը կաթի մարդոց սրտերուն եւ հոգիներուն մէջ:

Երգ մը, որ աստուածային լոյս ակունքն բխած կ'իջևէ մարդկային խաւար հոգիներուն մէջ:

ԵՌ ԲԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ԵՂԵՇ...

Հասած էր ժամանակը «հեկ երբ ժամանակը իր լրումին հասաւ՝ Աստուած դրկեց իր Որդին...» Գաղտ. 4/4, որ ճշմարտութիւնը յայտնէ շօշափելի կերպով, մարդկային կերպարանքով, որպեսզի մարդը անկեալ վի-

ճակէն առաջնորդէր դեպի իրեն: Որովհետեւ մարդս խզած էր կապա իր Արարիին հետ, կորսկոցոցած էր Կստուծոյ որդեգրութեան պատիւը՝ անհընազանդութեան դրօշը պարզելով: Եւ ահա այդ անկեալ վիճակին մէջ, միտքը ալեւկո՞ր ու հոգին խորվ «Յիսուս կու գար իրեւ բալասան», նման ալեւկո՞ր ծովուն իր ամերի ալիքներով, որ յանկարծ մեղմ հովի մը երեւումին կը հանդարտի: Կստուածորդին կու գար ու կը բերեր իր խաղաղութիւնը:

Ծնաւ նոր Արքայ ի Բեթղեհեմ քաղաքի.

Օրիդի մարդկան օրինեցեք

Չի վասն մէր մարմացաւ:

Ծնաւ ամենէն թշուառ պայմաններուն մէջ, որպեսզի մարդկութիւնը հարստացնէր իր երկնային պարգևներով:

Ծնաւ Բեթղեհեմի խոնարի եւ ալշուր քարայրի մը մէջ, որպեսզի մարդկութիւնը փառաւորուիր եւ երկիրը երկինքին մօտեցնէր:

Արդարեւ, Մանուկ Յիսուսը Մսուրէն կը պատգամէտ աշխարիին, **«Ես Եմ ճանապարի, ճշմարտութիւն եւ կեանք»**. Իրմէ դուրս խաղաղութիւն չկայ, իր Օրէնքէն դուրս հանգիստ, անդրդրութիւն չկայ: Մանուկ Յիսուսին խաղաղութիւնը կը հասի բոլոր անոնց, որոնք բարի կամքով տոգորուած են, որոնք սիրոյ օրէնքը կը պահեն, որոնք վկայ կը դառնան իր Աւետարանին, որոնք Զինք կը դառնան եւ կ'ընդունին որպես Փրկիչ աշխարի:

«Փառք ի բարձունս Կստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն Եւ ի մարդիկ հաճութիւն»

Այս օրերուն, անգամ մը եւս կը հնչէ այս երանաւետ երգը, կը հնչէ աւելի ուժգին եւ կ'արձագանգէ մէր սրտերուն եւ հոգիներուն մէջ, որովհետեւ այսօր ամեն ժամանակէ ալելի պէտքը ունինք Մանուկ Յիսուսի շնորհաբաշին պատգամին:

Աղօթենք՝ Ջրիստոսի հաւատքով թրծուած եւ ազգային նախանձախընդութեամբ ամրացած, որ սիրոյ եւ համերաշնորհ ուղարկուած տարի մը ըլլայ 2019-ը, իսկ գալիք բոլոր տարիները համահայկական ոգիով կեանքի եւ գործի տարիներ ըլլան...

Աղօթենք, որ համայն աշխարիը եւ մանաւանդ մէր սուրիական հայրենիքը վերագտնեն իրենց խաղաղութիւնը ու եղբայրական միասնութեան եւ ներդաշնակ կեանքի ուղեգիծը, որպեսզի Բեթղեհեմեան շնորհաբայլ Աստղը իր Լոյսը տարածէ այս երկրին վրայ:

Կասն խաղաղութեան ամենայն աշխարիի,

Կասն վերաշնութեան, վերականգնումի եւ բարեկարգութեան:

Յունուար Ա. 2019 8

ԱՍՈՒԾՈՅ...

▼ Մկրտիչ Եղ 1

5.12-14): Ան կը շարունակէ մէր միջեր ապրիլ եւ գործել, որպեսզի մեզ պահէ «այս աշխարիի իշխան» Ակատուած չարէն (Յհ 14.30): Ակատասկի Անոր ծննդեան մէր տօնախմբութեան իմաստո՞ ծնաւ, կը ծնի եւ իր հետ մեզ վերստին կը ծնի ու մէր նորոգուած ծնունդը կը յիշեցնէ, որպեսզի աշխարիի մէջ ապրելով հանդերձ իր աղաքանքին ընդառաջ, Յայրը մեզ պահէ չարէն (Յհ 17.15) եւ ցոյց տայ իր փառքը՝ լուսաւոր Ներկայութիւնը, որ կը փոխակերպէ մեզ շնորհքով եւ ճշմարտութեամբ (Յհ 1.14, Յհ 5.15):

Եւ մենք տեսանք Անոր փառքը: Աստուծոյ փառքը իր ինքնարտայայտումն է: Ան որ իր փառքը ուրիշին չի տար (Ես 42.8), բայց համեցաւ Որդիին ծնունդով ու մարդեղացումով իրեն հաւատացողներուն պարգետել փառքը (Ղկ 12.32, Յհ 17.22, Եբր 2.10), որովհետեւ Յօրմէն ինսդրեց նաեւ որ մեզի տայ կարողութիւնը տեսնելու իր փառքը (Յհ 17.24): Այդ փառքը իր խօսքուուն (Սդ 19.7-14), իր արարչագործութեան (Սդ 19.1-6) եւ քրիստոսի հրաշալի գալստեան ու սրանք գալստեան ճամբով երեւելի կամ տեսանելի եղան (Յհ 1.18, 5.20, 36): Արարչագործութեան առաջին պահուն ըսաւ. «Թող լոյս ըլլայ», յետոյ լուսերին փառքը առաջին կտակարանին մէջ ցոյց տուաւ նահապետներուն՝ անկեզ Մորմեսիին մէջ, Կարմիր ծովեն անցած ատեն, վկայութեան խորանին ու տաճարին մէջ, իսկ ժամանակներու լորումին միջոցաւ, ինչպէս Թափոր լոյսան վրայ կամ Յոգեզալուստի վերաստան մէջ: Աստուածամայրն ու սուրբերը տեսան երկինքը իշնոր փառք եւ «վառաւորեալ» եակներու վերածուցան: Այսօր ու հիմա մէր աչքերը, մտքի ու հոգիի աչքերը կը տեսնե՞ն Անոր փառքը, հաւատացեալի աչքերուն դիմաց բացուած է վարագոյր Յիսուսի՝ Քահանայապետին միջոցաւ: Բանակը մէր հոգեւոր աչքերը, տեսնե՞ն իրականութիւնները, աշխարիի արագնացած վերիպայրումներն ու հակայական փոփոխութիւնները, որոնք յաճախ աւելի կը շփոթեցնեն թերահաւատներն ու տկարամիտները, զանոնք յուսահատութեան կը մատնեն եւ հաստատ հաւատոյի բացակայութեանը մարդիկ անձնատուր կ'ըլլան ինքնակործան արարքներու: Յաւատքի բաց աչքերով անկասկած պիտի տեսնե՞ն Մանուկ Փրկիչը՝ մարդկութեան ազատագործութեան յոյսը եւ երբ խոստովակն թէ ան՝ «Յիսուս Ջրիստոս աշխարիի գալուվ իրապես մարդացաւ» (Ա. Յհ 4.2) մէր փրկութեան համար, Աստուծոյ Յոգին մէր պիտի ընակի՝ «դուք Ս. Յոգին տաճարն էք», պիտի ճաւճնակը զ Աստուած էւ Կստուծմէ վերստին պիտի ծնինը (Ա. Յհ 4.2, 6):

Եկէ՞ր, հաւատացեալ քոյեր եւ եղբայրներ, Նոր Տարուան եւ Աստուածայստնութեան տօնին յաւելի կը շփոթեցնեն թերահաւատներն ու տկարամիտները, զանոնք յուսահատութեան կը մատնեն եւ հաստատ հաւատոյի բացակայութեանը մարդիկ անձնատուր կ'ըլլան ինքնակործան արարքներու: Յաւատքի բաց աչքերով անկասկած պիտի տեսնե՞ն Մանուկ Փրկիչը՝ մարդկութեան ազատագործութեան յոյսը եւ երբ խոստովակն թէ ան՝ «Յիսուս Ջրիստոս աշխարիի գալուվ իրապես մարդացաւ» (Ա. Յհ 4.2) մէր փրկութեան համար, Աստուծոյ Յոգին մէր պիտի ընակի՝ «դուք Ս. Յոգին տաճարն էք», պիտի ճաւճնակը զ Աստուած էւ Կստուծմէ վերստին պիտի ծնինը (Ա. Յհ 4.2, 6):

ԴԱՌՆԱՌ...

▼ Մկրտիչ Եղ 1

տացնելով:

Նոր Տարին Կստուծոյ դառնալու առիթ է ու միաժամանակ՝ մէր նմանին: Եկէ՞ր պահ մը մտածե՞նք թէ՝

Այսօր մէր ազգային կեանքն ներս որքան կարիքաւութիւններ կան, որոնց կը պակսի նոյնիսկ ամենօրեայ հացը. մտածե՞նք իրենց մասին:

Այսօր մէր կեանքն մէջ որքան ուստումնատեսէ աշակերտներ կան, որոնք նիւթական պատճառներով չեն կրնար իրենց մասին:

Այսօր, մէր ընտանիքներն ու մէր շրջապատէն ներս հիւանդներ կան, որոնք կարիքը ուսինք բժշկական ինսամբի: մտածե՞նք իրենց մասին:

Այսօր, ինչեւինք պատճառներով բանտերու խուցերուն մէջ տառապող հայորդիներ կան. մտածե՞նք իրենց մասին:

Այսօր, մէր ընդունիքներն ու բոլոր մէր հայրենիքը պաշտպանող զաւակներ ուսինք: Այսօր մէր նիւթական պատճառներով չեն կրնար իրենց մասին:

Այսօր, կը աղային կամացաւ նոյնիսկ աղային կամաց

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՇՏԱԿՈՒԱՔ ՆՈՒԽՐՈՒԱԾ՝ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՎԱՌՈՒԹԵԱՆ
ՅԻՄԱՆԴՐՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ

Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը 100-ամեայ իր փառապան եղոք կը շարունակէ ցայսօր աննկուն կամքով, անցեալէն ժառանգած ժառայութեան եւ սիրոյ սկզբունքներով, յոյս ներշնչելով աշխարհասփիւր հայ ժողովուրդին: Ուստի, անկիւնադարձային այս կարեւոր ենելութիւնը անհրաժեշտ է ի յիշատակել փառարանութեան հանդիսաւոր պաշտամունքը, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի, 23 Դեկտեմբեր 2018-ին, կեսօրին ժամը 12:00-ին, Հայ Աւետարանա-

կան Էմմանուէլ Եկեղեցին մէջ, Ներկայութեամբ Սուլիիոյ Հայ Աւետարանական Համայնքի Համայնքապետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեանի, Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեգան Արաքսոնդ Գերաշնորի Տեղ Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեանի Ներկայացուցիչին, հոգեւոր հովիներու, բարեսիրական, մշակութային եւ մարզական միութիւններու Ներկայացուցիչներու, Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու ժողովներու եւ հոծ բազմութեան: Հանդիսաւոր կը վայելէր հովանաւորութիւնը ՄԱՐԶԱՑ Սիութեան Կերպուական Մարտինին, կազմակերպուած էր Սուլիիոյ Հայ Աւետարանական Համայնքին կողմէ:

Փառաշուր հանդիսութիւնը սկզբ առաջ Յովիկ Գերապատեանի առաջնորդութեամբ: Ան անդադաւ աւետարանչականի հալեպահայ գաղութիւն բերած բովանդակալից ներդրումին, որմէ ետք հրահրեց ներկաները միասնաբար ընթերցելու Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Հաւատոյ Հանգամական:

Հայ Աւետարանական Համայնքի Սիացեան երգախումբը իր հոգեպարագանէ ներկաները հմայեց, ներկայացնելով «Զու Հաւատութիւն Մեծ է» եւ «Պրիստոսի թագագու Պասկուլի» հոգեւոր երգերը, գեղ. ղեկավարութեամբ Գայիան Սիսինեան-Տերեանի, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Պեթի Նագաշեան-Հաթելի:

Պատուելի Սիմոն Տեղ Սահակեան Աստուածածին հատուած մը ընթերցեց հիմնուած՝ Սարկոս 16.14-18 համարներուն վրայ:

Այսուհետեւ օրուան պատգամը տուաւ Համայնքապետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեան, դիտել տալով, որ սոյս օրը բարեբաստիկ տօն է Ամերիկայի Հայ Աւետարան-

չական Ընկերակցութեան եւ աշխարհասփիւր հայ Աւետարանական Եկեղեցիներուն եւ կազմակերպութիւններուն համար: Ապա աւելցուց. «Մենք այսօր խումբ մը մարդոց հաւատութիւնը առաջած ու ազգային լինելութեան ծանապարհին վրայ: 1918 թուականին, հայ ազգը կոտորած մազապուրծ փրկուեցաւ եւ հաւաքարար, քրիստոնէական հաւատութիւնը ամրոցական արտայայտութեամբ յարութիւն առաջ: Ենտագային աւետա-

Յունիս Ա. 2019 9

Դամբանական՝ Հանգուցեալ Ընկեր Ռաֆֆի Տեղ Յակոբեանի

Սիրելի՝ հարազատներ ու ընկերներ,

Դիտաւորեալ կերպով գեղցեցի սպակիր բառը, որ դժբախտաբար Սուլիոյ տագանապի աւցող 8 տարիներուն ընթացքին շատ բան կորսընցուց իր խորքն ու խորհուրդնես:

Խորապես յուզուած, եապէ ցացուած եմ, կարդացած յօդուած չէ որ Վերևագրեմ, բանատեղութիւն չէ որ Վերլուծեմ, շփոթի մը արտայատութիւնն է պարզապէս:

Խնդրա՞նը եր, թէ առաջարկ-պահանջք, ցանկութի՞ւն եր, թէ հրահանգ ընկերոց մը դամբանական գրելը:

Տատամեցայ, բայց մտածեցի, թէ ան որ կը բաժնէ սիրելի անձին ուրախութիւնը, պիտի ընդունի նաեւ բաժանումն դանութիւնը:

Ընկեր, եղբայր, լճակից, հայր ու մեծ հայր:

Ըմբռստ, հարազատ, մեղմ ու քննուց:

Ըստիա սրական շահերէ մեկսած իր համոզումներուն իսկ նկատմամբ տարակարծութիւնը ընդունող, ճիշդին համա-

կարծիք էր միշտ, երկու պարագային ալ, սակայն, յարգալիք էր ու գուսաց:

Ռաֆֆի Տեղ Յակոբեան ծնած է Յալեպ 1951-ին: Նախնական ուսումնական ստացած է Ազգ Յայկագեան վարժարանէն Ներս, ապա շրջանաւարտ եղած է Ազգ Ջարեն:

Պատասի տարիին կորսնցնելով իր հայոց ստիպուած կիսատ թողած է ուսումը եւ նետուած գործի ասպարեզ՝ ստանձնելով իր կօշկակարի արհեստը: Յետագային, ոսկերչութեան մէջ հմտանալով դարձած է լաւ արհեստաւոր, իրացուցած է գործին նրբութիւններն ու զայս հասցուցած արուեստի մակարդակին:

Դողորջ քայլերով մտած է ՀՄԸԸ-ի պարտէզ:

Պատասի Երիտասարդ տարիին դարձած է առոյգ մարգիկ: Իր մեծագոյն հաճոյքը զոհորդութեան յանձնառութիւնն էր, դժբախտաբար իր նմանները նօսրացած են այսօր:

Սիրած էր մարզական աշխարհը, յատկապէս պարեթպոլը:

ՀՄԸԸ-ի պատանեկան խումբերէն բարձրացած էր Ա. խումբ, ուր Երկար տարիներ եղած էր խմբապետ եւ հակածանօթ դարձած «քեփթըն» անունով, եղած էր նաեւ աղջկանց Ա. խումբի մարգի:

Մէկ աւելի շշաներ կոչուած էր ՀՄԸԸ-ի ծառայութեան:

Ազգին ու հայրենիքին ծառայելը խոր նշանակութիւն ուներ «քեփթըն»ին համար, զայս հիականացնելով միտումնվ ընտրեց զիսուրագընուի ՅԵՂ-ի շարքերուն, որուն հաւատարիմ զիսուրոր մնաց միշտ եւ մահ, սիրայօժար ստանձնելով իրեն վստահուած զանազան պարտականութիւններ:

Յախուուն իր կեցուածքներուն բերումն էրբեմն նաեւ սխալներու եւ վիրարաններու յորձանքն էր կ'իյսար:

Իր բառերով. «Մարգարէներ ու անուանի մտաւրականներ այ կը սխալին, ես ալ, իմ կարգին, բախտաւոր եմ այն պատճառով, որ շրջապատուած եմ ընկերներով, որոնք ներել գիտեն, իսկ ես՝ սխալ ընդունի ու սրբագրելի»:

Յամեսութեան լաւ դրսեւորում մը, որ քիշեր կը վայելէն եւ քաջութիւնը ունին յայտարարելու իրենց սխալած ըլլալուն մասին:

Տագնապոյ ժողովական, հաճելի խօսակից, վնտուուած սեղանակից, իր շորջ խանդավառութիւնն ստեղծող նկարագրի տեր անձ մըն էր ան:

Ծառայութեան կարկինը աւելի լայն բանալով, իր լուման ձգեց նաեւ հոգեմտաւոր գանձանակին մէջ:

2007-ին Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգային Վարչութեան կողմէ նշանակուեցաւ Յալեպ Ա. Գեղրդ Եկեղեցւոյ Թաղականութեան անդամ, ապա կարճ ժամանակ ետք ստանձնեց թաղականութեան ատենապետին պաշտօնը:

Սուլիոյ եւ մասաւանակ Յալեպի տագանապի տարիներուն, իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերաւ ժողովուրդ անմիջական կարիքներուն հասնելու մարդական աշխատանքին:

Պատկանելի հայութեան գիտակցութեամբ եւ որպէս թաղականութեան ատենապետ՝ մէծ ներդրում ունեցաւ պատերազմական գոտիին մէջ գըտնուուղ եւ աղետահար Ա. Գեղրդ Եկեղեցւոյ Թաղականութեան անդամ, ապա կարճ ժամանակ ետք ստանձնեց թաղականութեան ատենապետին պաշտօնը:

1984-ին Աննա Մարտիկանին հետ կազմեց հայադրոշ ընտանիք, մը ուր հասակ առին ու դաստիարակութեան իր երկու դուստրերը, որոնք ներել գիտեն, իսկ ես՝ սխալ ընդունի ու հաստատուեցան քանակութեամբ:

Վերջին մէկ տարուան հիւանդութեան գիտակցութեամբ իր դրական մօտեցումը կամքը եւ բարձր տրամադրութիւնը իր տոկուն հաւատութիւն դրսեւում էին: Ան յաճախ զարմացուց ոչ միայն իր ընկերներն ու հարազատները, այլ նոյնիսկ բժիշկները:

Ռաֆֆի Տեղ Յակոբեանի ընկերային ոգին, հիւմորն ու գեղեցիկ ժայռ միշտ վախի մասի իր սիրելիներուն յիշողութեան մէջ:

Հողը թեթեւ գայ վրադ, ընկեր Ռաֆֆի:

Պարգև Աւագեան

«Վայոր, Աւետարանչականի Թորթակից Հար.՝ 10 >

